

Innlandet fylkeskommune
Postboks 4404 Bedriftssenteret
2325 HAMAR

Deres ref.:

Vår ref.:
24/56 - 21 / SOOOHRL

Dato:
29.08.2024

Høring - framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller

Vedlagt ligger høringsinnspill til ny framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller fra Lunner kommune.

Med hilsen

Soon Elisabeth Øhrling
kommunalsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til
Erica Sanger-Elnæs
Harald Tyrdal

Vedlegg
Høringsinnspill - ny framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller i
Innlandet - fra Lunner kommune

Hørings svar fra Lunner kommune - Ny framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller i Innlandet fylkeskommune

Lunner kommune sender med dette følgende høringssvar på «Høringsbrev – framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller».

Kommunedirektøren har kommet fram til sitt høringssvar etter dialog med Hadeland IPR, Gran kommune og ungdomsrådet i Lunner kommune. Saken behandles parallelt i Lunner og Gran kommuner.

På vegne av elevene og næringslivet i regionen er det ønskelig at Hadeland videregående har et så bredt utdanningstilbud som mulig, og at den gode gjennomføringsstatistikken fortsetter. Det er av stor betydning for regionen, og samfunnsøkonomisk verdi, at det videregående opplæringstilbudet bidrar til å heve utdanningsnivået og få flere i arbeid. Det er et stort behov for fagarbeidere og høgskoleutdannet arbeidskraft i regionen, og historikken viser at Hadeland også bidrar til kompetanse utenfor sin region.

Hadeland videregående skole er en viktig utdanningsinstitusjon og kompetansearbeidsplass i Hadelandsregionen. Det er gjort en betydelig investering og satsing av fylkeskommunen for at skolen skal framstå som den kompetanseinstitusjonen den er i dag. Det viste seg at da de tre videregående skolene Brandbu, Gran og Roa ble samlokalisert, økte både elevtall og gjennomføringen signifikant.

Lunner kommune har full forståelse for at Innlandet fylkeskommune må se på elevtallsutviklingen og forvalte sin økonomi i henhold til dette. Hadelandsregionen har en klar forventning om at det gjøres en helhetlig vurdering av tilbudet ved Hadeland videregående skole i samarbeid mellom Akershus og Innlandet Fylkeskommuner. Dette må gjelde helt uavhengig av fremtidig fylkestilknytning for Gran. Det bør undersøkes om Hadeland videregående skole kan være et attraktivt tilbud for ungdom i flere kommuner i Akershus, og om en slik løsning kan bidra til mindre behov for utbygging. En slik samordning av ressurser vil være til det beste for alle. En beslutning knyttet til tilbudet på Hadeland videregående skole bør derfor vurderes i samarbeid mellom Innlandet og Akershus til beste for ungdom i begge fylker.

Regionen er i en spesiell situasjon da man ikke vet om Gran vil tilhøre Innlandet eller Akershus fylke innen relativt kort tid. Tilbudet ved skolen bør vurderes basert på den situasjonen som fremtidens skoleeier og Hadelandsregionen befinner seg i. Sett fra Hadeland sin side ville det vært hensiktsmessig å få et svar på Gran sin eventuelle søknad om fylkesbytte før man gjør endringer ved skolen da Akershus har andre behov enn det Innlandet har. Dersom man legger ned linjer ved skolen mister man fagmiljøer som det vil

være vanskelig og tidkrevende å bygge opp igjen. Vi ber derfor om at bredden i opplæringstilbudet ved Hadeland videregående skole først vurderes når fylkestilhørighet er avklart.

Lunner kommune ber om at Innlandet fylkeskommune gjør en bredere utredning, i dialog med Hadelandsregionen og Akershus (som har en stor andel av elevene), i forhold til hvilke opplæringstilbud og reduksjon av antall paralleller og andre mulige grep som kan føre til innsparing for Hadeland videregående skole. Vi vil anta at det er krevende å opprettholde bredden og kvaliteten av programfag ved færre paralleller på studieforbereende og på tilsvarende måte bredde og kvalitet i opplæringstilbud på VG2 yrkesfag. Hvilke opplæringstilbud og programfag elevene kan velge mellom kan være veldig avgjørende for elevens gjennomføringsgrad og for skolens attraktivitet.

Basert på kuttforslagene fra Innlandet fylkeskommune ber vi om at følgende innspill tas med i videre arbeid:

1. Lunner kommune ber om at Innlandet fylkeskommune og Akershus fylkeskommune går i dialog om at det ikke legges ned opplæringstilbud ved skolen før det er avklart om Gran kommune kommer inn i Akershus fylkeskommune. Akershus opplever befolkningsvekst og press på skoleplasser, noe som innebærer at søkningen til Hadeland videregående etter all sannsynlighet vil øke¹.
2. De to utdanningsprogrammene som er foreslått nedlagt er musikk og medier og kommunikasjon. Disse er allerede dimensjonert med 15 elever hver, og ikke 30 som i ordinære studieforbereende opplæringstilbud. Det betyr at disse utdanningsprogrammene allerede har gjort tilpasninger til lavere elevtall og gjennomført en innsparing ved å slå seg sammen i fellesfagene. Lunner kommune ber derfor om at Innlandet fylkeskommune i perioden før avklaringen, lyser ut tilbudene og starter opp ved «tilstrekkelig mange søkere²». Dersom et opplæringstilbud ikke får tilstrekkelig med søkere, er det ønskelig at
 - a. Programfag fra Medier og kommunikasjon og Musikk, dans og drama blir valgfag/programfag på studieforbereende.
 - b. Kompetansen som skolen skal brukes, så langt det lar seg gjøre, på skolen/og eller i et forpliktende samarbeid med skolene i kommunene i regionen³.
3. Lunner kommune ber om at Innlandet fylkeskommune gjør en bredere utredning, i en dialog med Hadelandsregionen, når det gjelder hvilke opplæringstilbud og reduksjon av antall paralleller og andre mulige grep som kan føre til innsparing for Hadeland videregående skole.

¹ Akershus må bestemme seg for hva de gjør med blant annet elevene i Jevnaker. Skal avtalen om videregående opprettholdes med Buskerud

² Antallet må fylkeskommunen sette et normtall på. Nå er det 15 studieplasser på hver av de to opplæringstilbudene.

³ Kommunene har behov for ulike spisskompetanse videregående har, og et samarbeid er mulig

Innspill fra Ungdomsrådet – referatsak 24/6367

Vi har bedt ungdomsrådet om innspill.

[Ungdomsrådet 13.06.2024 \(lunner.kommune.no\)](https://www.lunner.kommune.no)

20/24 Vedtak

- Innlandet bør vente med å ta en beslutning om å legge ned linjer på skolen før skolens fylkestilhørighet er avklart.
- De kreative linjene er viktige for de som allerede går der og de elevene vil kanskje ikke føle tilhørighet eller har interesse for fag på andre linjer. Å sitte igjen med bare idrettsfag og studiespesialiserende linjer gir for få muligheter innenfor studieforberedende løp.
- Hvorfor vil man ikke legge ned noen yrkesfag istedenfor? For eksempel matfag har få søkere. Det samme tilbudet finnes også på en annen skole, Raufoss.
- Realfagstilbudet bør opprettholdes. Hvis det blir lagt ned kan det føre til lavere innsøking på studiespesialiserende. Mange går der for å få realfagene. Alle fellesfagene har SF sammen. Mange søker realfag for poengene, og mange for interessen sin del.
- Akershus bør ta ansvar for at Hadeland videregående skole fortsatt er en attraktiv skole. Det gagnar ikke skolen om linjene blir lagt ned.

Opplæringstilbudene Medier og kommunikasjon og Musikk, dans drama er kreative linjer som er viktige ved skolen. Både for de elevene som ønsker å gå på disse linjene, men også ikke minst for regionen da begge disse linjene har spesialkompetanse som gjør at de bidrar og er etterspurt på arrangementer og aktiviteter i regionen. Det vil være et stort tap for regionen dersom disse kreative linjene ikke eksisterer i lokalmiljøet. For enkeltelevener vil det være svært negativt for de som ønsker studieforberedende linjer, men som har interesser og behov for mer kreative retninger enn ren studiespesialisering.

Det er verdt å merke seg at elever som velger musikk eller medier- og kommunikasjon får en generell studiekompetanse, og de aller fleste av dem velger en høyere utdanning innenfor andre fagområder - områder der vi som region sårt trenger kompetanse.

Det er også verdt å merke seg at når OECD peker på hva som er framtidige nøkkelkompetanse i arbeidslivet generelt (The OECD's Definition and Selection of Competencies) trekkes evnen til å samhandle i heterogene grupper, handle autonomt og kommunisere og ta i bruk teknologi som de viktigste kompetansene (key competencies). Kreative linjer, der en finner et stort spenn i arbeidsformer og der det stilles store krav til samarbeid rundt større prosjekter, støtter opp om disse nøkkelkompetanseområdene.

Statistikk fra NAV, som blant annet ble presentert på Hadelandskonferansen høsten 2023, forteller oss at en stadig større andel av unge voksne er utenfor arbeidslivet. Den største risikofaktoren for å falle utenfor manglende fullføring av videregående skole. I dag har Hadeland videregående skole høye gjennomføringstall. Vi mener bredden i utdanningsvalgene som skolene kan tilby er en viktig årsak til dette.

Øvrige spørsmål fylkeskommunen ønsker svar på fra høringsinstansene

- Opplevs fordelingen mellom studieforberevende og yrkesfag hensiktsmessig for å tilfredsstillere fremtidige behov i arbeidslivet?

Hadeland videregående skole har i skoleåret 2023/2024 denne elevfordelingen: 52,1% på studieforberevende, 42,0% på yrkesfag og 5,9% på påbygg. For Hadelandsregionen er det viktig med både fagarbeidere og høgskoleutdannet arbeidskraft og vi mener at en ca 50/50 fordeling mellom disse to retningene er hensiktsmessig.

Dette spørsmålet ble spesielt diskutert på Hadelandstinget i juni 2024.

Hovedtilbakemeldingene gikk på to vinklinger:

- Begge retningene er like viktig: «Det er viktig med yrkesfag fordi samfunnet trenger det, og fordi det er gode tradisjoner for dette på Hadeland. Men studiespesialisering er også svært viktig, for å bedre utdanningsnivået lokalt og for å gi ungdommene et godt tilbud her (uheldig hvis disse elevene må finne seg et slikt tilbud andre steder)».
- Gjennomføringsgrad er det aller viktigste både for eleven og samfunnet.

Det ble også poengtert at det var bra og viktig at både studieforberevende og yrkesfag ble tilbudt i samme skolebygg.

- Hvordan sikre bredden innen studieforberevende opplæring, med hensyn til kreative utdanningsprogram?

For vår region er det viktig å beholde våre kreative utdanningsprogram innen Musikk, dans, drama og Medier og kommunikasjon. Vi har et godt kvalitetsmessig tilbud innen begge disse utdanningsprogrammene med dyktige lærere og godt utstyr. Det vil være et stort tap for både elevene og regionen om disse linjene blir tatt bort. Vi er en regionskole og bør ha et bredt opplæringstilbud som også inneholder kreative linjer for å gi et godt tilbud til de elevene som et mer praktisk alternativ til studiespesialisering eller hvor utdanningsprogrammene på yrkesfag ikke passer deres fremtidige ønsker.

- Hvordan kan fylkeskommunen best ivareta elevgrupper med særskilte behov i framtidig struktur?

For Hadelandsregionen vil det også her være et behov for samordning mellom fylkeskommunene. Det er viktig at skolen kan gi et enhetlig tilbud uavhengig av fylkestilknytning. Vi ønsker at alle elever i vår region skal ha et tilbud ved vår skole. Dette gir en viktig fleksibilitet og mulighet for samarbeid for å kunne sikre at elevene tilegner seg høyest mulig kompetanse. Det er i tillegg til tett dialog med PPT i det daglige viktig med tett samarbeid med NAV og næringslivet for å sikre gode overganger og muligheter til arbeid og/eller meningsfull aktivitet for den enkelte etter endt opplæring

- Hvordan kan samarbeidsavtalen med Akershus fylkeskommune styrkes slik at man bidrar til å ivareta nærhet til utdanningstilbud samt elevenes behov for skolemiljø med trivsel og sosial tilhørighet?

For vår del er samarbeidsavtalen med Akershus fylkeskommune helt avgjørende da det gjelder nesten halvparten av elevene på skolen. Avtalen for elevene overordnet sett fungerer godt utfra den erfaringen vi har i dag. Elevene går på en skole de trives på, de har grei reiseavstand og skolen har høy gjennomføringsgrad. Det vil være et stort tap og helt uholdbart for regionen om denne avtalen ikke var til stede eller hadde store begrensninger i forhold til i dag.

Som en grenseregion mellom Innlandet, Buskerud⁴ og Akershus er det også viktig for vår region at man ser helhetlig på tilbudet for elevene. Innlandet fylkeskommune bes også om å gå i dialog med Akershus og Buskerud fylkeskommune om samordning av utdanningsprogram ved Hadeland vgs, Hønefoss vgs, Ringerike vgs, Bjertnes vgs, Nannestad vgs og Jessheim vgs. I henhold til reiseavstand og elevtallsutvikling i disse områdene, oppfordres herved Innlandet fylkeskommune til å se større på hvordan opplæringsstilbudet bør rigges ved Hadeland vgs.

Skoleskyss er selvsagt helt avgjørende for om dette kan lykkes, men for elever i en utvidet region er det viktig at politikere både på kommunalt og fylkeskommunalt nivå ser muligheter og evner å samarbeide for ungdommens beste. Skal andre videregående skoler være attraktive og oppleves som nærscole for elevene i Lunner, må det gjøres noe med skysstilbudet til andre videregående skoler. I forhold til avstand og reisevei ligger Hadeland videregående nærmest for mange av elevene i Lunner. Samarbeid, lag og foreninger i regionen gir også et tett ungdomsmiljø hvor barn og unge har fysisk aktivitet og samvær på tvers av kommunegrensene. UngHadeland er en god og viktig aktør som bidrar til å styrke ungdomsmiljøet på Hadeland.

Dagens avtale mellom Akershus og Innlandet fungerer som overordnet sett bra, men vi ser også at det er flere praktiske ting som havner mellom fylkene. Dette oppleves som rart for elevene, samt at det genererer merarbeid for administrasjonen, på ulike områder. Det bør sikres at det er et ensartet tilbud til både elever og bedrifter uavhengig av fylkeskommune (tilgang på tilskudd, tilgang til opplæringsløp, karriereveiledning, eksamen, realkompetansevurdering osv) og et mer smidig samarbeid med oppfølgingstjenesten. Et lite, men konkret eksempel er at fagbrevutdelingen ikke foregår klassevis, men at elevene her blir fordelt mellom de to fylkene.

Det regionen savner er mer åpen dialog om de ulike behovene regionen og de to fylkeskommunene har for å sikre at utdanningsprogram og valgmuligheter for elevene gjenspeiler alles interesser. Vi opplever at Akershus og Innlandet har mye dialog seg imellom om avtalen om skolen, men at det er åpnet lite for dialog med regionen. Det viktigste for regionen er at begge fylkeskommunene har et utviklingsorientert blikk på skolen og at man som skoleeier og som innkjøper av plasser på skolen jobber for best mulig tilbud, kvalitet, godt skolemiljø og gjennomføringsgrad. Per nå opplever vi at diskusjonen har vært preget av

⁴ Ca 70% av elevene fra Jevnaker går på videregående skole i Hønefoss.

økonomi og lite om hvordan man ønsker at skolen skal sees som en kvalitativ god og attraktiv skole i fremtiden for barna i vår region.

- Ungt utenforskap er en økende utfordring. Det å ha fullført videregående opplæring har stor betydning for å sikre varig fotfeste i arbeidslivet. Hvordan bør den videregående skole- og tilbudsstrukturen utformes for å sikre at flere fullfører videregående opplæring?

I kapittel 2.6 i Innlandet sin rapport skriver Innlandet fylkeskommune «Oppsummert viser resultatene at det å komme inn på førsteønsket er av stor betydning for om eleven fullfører og består videregående opplæring.» Det viser seg også at elevene i all hovedsak velger nærskolen sin framfor utdanningsprogram; altså det er viktigere å gå på skole sammen med venner og bo hjemme, enn å starte på det utdanningsprogrammet som hen har mest lyst til, og som vil innebære lang pendling eller flytting på hybel. Men det å velge nærskole og venner, men ikke få starte på opplæringen som hen ønsker, har ikke sammenheng med gjennomføringsgraden. Det er derfor samfunnsøkonomisk verdt å vurdere om et opplæringsløp med få elever – kostbart der og da – likevel er rimeligere enn at elevene ikke fullfører og består. Må elevene ta opp fag, reise langt for å være privatister og utsetter oppstart på studier og arbeidsliv, har det også en svært stor kostnad.

Statistikken viser også at det er elevene som har lavest inntakspoeng og som ikke kommer inn på sitt førsteønske, som også strever mest med motivasjon og med fullføring av videregående opplæring. Det er ofte de mest sårbare elevene som havner på skoler langt unna. Kombinasjonen lang reisevei og inntak på 3. ønske eller lavere, viser seg å være ensbetydende med at mange slutter i videregående.

- Høringsinstansene utfordres til å komme med forslag om hvordan man ved opprettholdelse av skolesteder, skal håndtere en kommende elevtallsnedgang i egen region og fylket som helhet, gitt de demografiske og økonomiske forutsetningene. Høringsinstansene utfordres også på hvordan fylkeskommunen kan samskape og samarbeide med andre aktører om opplæring.

Lunner kommune mener også at det er mange muligheter for et regionalt samarbeid med kommunene da både Gran, Lunner og Jevnaker i stor grad sender sine elever til Hadeland videregående. Hvordan kan regionen i mye større grad samarbeide om å studiespesialisere og studieforberede elevene, legge til rette for riktig fagbrev, være en privatistiskole også for Lunner og Jevnaker, og ikke minst samarbeide med grunnskolen om særskilt språkopplæring og spesialundervisning med mål om grunnkompetanse.

For at elevene skal lære, trives og lykkes med fullføring av videregående opplæring er det følgende faktorer som kan bidra til dette: Kortest mulig reisevei, venner og bekjente på samme skole, utdanningsprogram som eleven søker og ønsker, samt et trygt og godt skolemiljø med både trivselsfaktorer og tilrettelagte læringsmuligheter.

- Uavhengig av skolestruktur er fylkeskommunen opptatt av å styrke laget rundt eleven. Målet er et skolemiljø med trivsel og sosial tilhørighet. Hvilke partnerskapsmodeller for de kommunale ansvarsområdene i elevtjenesten med vertskommuner og hjemkommuner kan best ivareta elevenes behov?

Vi er svært enige i at det bør samarbeides bedre for å styrke laget rundt eleven. Hadelandsregionen er positive til å diskutere og legge til rette for fremtidige mulige partnerskapsmodeller slik at våre elever får et enda bedre skolemiljø.

I utredningen er det beskrevet fire alternative opplæringsmodeller. Det er også spørsmål om disse alternativene:

Høringsinstansene bes svare på hvilken/hvilke modell(er) de ønsker utprøvd i sin bransje eller region?

- Modell 1 (0+4) Lærlingeløp over 4 år med støtte fra skole
- Modell 2 (1+3) Vg1 i skole, deretter lærling over 3 år med undervisningsstøtte skole
- Modell 3 (2+2) Digital programfagopplæring på Vg1 og Vg2 med støtte fra bedrift
- Modell 4 (2+2) Digital programfagopplæring på Vg2 med praktisk opplæring bedrift

Ny opplæringslov og fullføringsreformen vil kreve større fleksibilitet i opplæringstilbudet. Når det gjelder de fire alternative opplæringsmodellene som fylkeskommunen ber om innspill på, bør det vurderes hvordan alle modellene kan gjennomføres da en modell ikke nødvendigvis vil passe alle. En stor fleksibilitet i opplæringstilbudet har vist seg både nyttig og mulig ved denne skolen. Flere av modellene er allerede blitt gjort i samarbeid mellom Hadeland videregående skole, lokalt næringsliv, NAV, Karriere Innlandet og fylkeskommunen. Vi opplever at alle har vært fleksible og opptatt av dialog for å få til en ordening som passer alle som er involvert.

Hadeland videregående skoles betydning for regionen

Hadeland videregående skole gir elever fra hele regionen tilgang til et svært bredt spekter av utdanningsprogram, både innen yrkesfag og studiespesialisering. Dette gjør det mulig for ungdom å lykkes i å få den nødvendige utdanningen for å kvalifisere seg til videre studier eller yrkeslivet uten å måtte reise langt.

Skolen fungerer som en drivkraft for lokal samfunnsutvikling ved å utdanne fremtidige fagarbeidere og akademikere som kan bidra til å styrke næringslivet og den offentlige sektoren i regionen.

Skolen er også et sosialt og kulturelt sentrum for ungdom i Hadeland. Den tilbyr en arena for kulturelle og sosiale aktiviteter som styrker fellesskapet og skaper bånd mellom unge fra forskjellige deler av regionen.

Hadeland videregående skole har et tett samarbeid med det lokale næringslivet, noe som gir elever praksismuligheter og skaper en direkte kobling mellom utdanning og arbeidsmarkedet. Dette er spesielt viktig i en region hvor tilknytning til arbeidslivet kan bidra til å beholde ungdom i området etter endt utdanning.

Skole bidrar til å opprettholde og styrke regional identitet ved å være en viktig institusjon i Hadeland. Den gir ungdom en følelse av tilhørighet og bidrar til å opprettholde lokale tradisjoner og verdier.

Roa, august 2024
Lunner kommune